

Str. Jania Zbigniew - urodził się 18-IV-40 roku. we dworcu, ul. d. Sapieży 1.

Niejsze zestawienia w Rosji: Kazakstan, Sempatatyńska
obl. Ajaguzki rejau - sowchoz „Myn-buńak” forma №2.

Pierwsze przesłuchanie Polaków z większych miast
na Krasnodar miało miejsce 13-IV-40 roku. Wyśledzenie to
przeprowadzane było bez żadnego uprzedzenia ze strony
władz sowieckich i bez jakiegokolwiek sądu. Wystarczyło tylko
to, że ktoś z pracowników rodzinny był urzędnikiem państwowym,
oficerem lub podoficerem wojska w.g. policji, albo też
właścicielem nieruchomości. Akcja ta przeprowadzana przez
zotmierzę NKWD i funkcjonariuszów milicji pod dowództwem
oficera lub komisara tejże instytucji, rozpoczęła się około
północy. M. inżynier. Po uprzednim przeprowadzeniu dokład-
nego rewizji, otrzymaliśmy rozkaz pakowania rzeczy.
Nie było jakichś rzeczy można było zabrać ze sobą, zabrać to
wystarczyło od oficera, który kierował akcją. On też dowol-
nie ustanowił rządzący czas przerwy na pakowanie
rzeczy. Było to bardzo niekorzystne dla nas, ponieważ NKWD
chciało aby zgubić niemieszkańnych, Polaków „kapitalistów i
burżujów” ustanowił czas jak najkrótszy i jak najmniejszy
bagażu pozostawiając zabrać ze sobą. Następnie każdy oficer
sporządził spis rzeczy i wartościowych przedmiotów,
które były niemieszkańnych, deportowanych, a które następnie
miały być sprzedane przez najbliższego krewnego, w.g.
zawieszki, a pieniądze uzyskane ze sprzedaży złożyć
w kasecie było do NKWD. - Następnie załadowano nas pod
bagietami na samochód, który odwoził nas na
dworzec kolejowy gdzie czekał już nas pociąg towarowy.
Było nas wszystkich w tym samym wagonie 31 osób;
ciężko było do tego stopnia, że para osób umierała
na zmianę niedzieli w nocy, bo nie starczyło dla nich
miejsca. Stał się 3 dni jeździć na stacji, i przez ten
czas nie dostaliśmy ani odrobiny strawy, więc ten
czas było wrzask z doświadczeniem. Podczas transportu wyżywienie
było naprawdę dobre t.j.m. że nie odzwalaliśmy głodu.
Od nas do prani wyprawiano nas na postojach
pod kolumnami, dla nabrania wody lub pobrania
żywności. Po 15 dniach podróży wyjechaliśmy na
stację Ajaguz, gdzie w nocy załadowaliśmy się na
samochody którychmi wyjechaliśmy do „sowchozu”.

Po wytaślowaniu się ze samoschodów, wkarano nam
nawet przepiękne „mieszkania”, które raczej podobne były
do schodów niż do ludzkich mieszkań. Były to niedobre
lepianki z gliny, wykosci około 2½ metra. W „mieszkanach”
tych było się od rozróżnionego rodzaju robactwa. 4249
W niektórych wypadkach przeważały stulecie, same wykosy
obory i stajnie, by rzeczą taką zamieszkać. Po paru
dniach narzekali N.K.W.D. tego rodzaju wydał nam „paszporty”
i wyjaśnił, że samowolnie nie wolno nam nigdzie się wydatkować
z miejsca zamieszkania ani też samowolnie go zmieniać. W
jakimś czasie później kilka rodzin polskich pod przymusem
wyjechało w step. Jedynym ich schronieniem były stałe pla-
nie z sikkim i kute naczynia. Pracowitość tam przy
hodowli bydła. Dużym procent ludzi nie przywykłych do
arabycznego klimatu zapadło na zakaźną chorobę lub na brucel-
ozę. — Do przybycia do towłochi N.K.W.D. pozornie przestało
nie nam interesować, tylko od czasu do czasu przyjeżdżał
do nas funkcjonariusz „R.K. milicji”, który sprawdzał
obecność przeciwników i badał warunki istnienia nas.
Na liczących zebraniach i nocach, gdzie obecność muria była
obowiązkowa, władze soc. starały się zabieć w nas nadzieję
promotni do Polski i otwierać ducha, mówiąc że przed
zajmieniem tu, w Karakumie, zamierza najdokładniej się
na wolności. Wogóle nigdy nie porożniano nas
o tym na jaki okres czasu jest istny przedmiot.

Uspობiali oni też ludności miejscowej & wrogo do nas,
Zrobili z nas w oczach swych obywateli okrutnych, niewolny-
ch proletariatu, kurjów, których wolę głębiej i więcej
nie nad nim jak się tylko da. — Do pracy na terenie
bądź też na stepie stworzono wyjątków, którzy ukazy-
li 16 rok życia. Wynagrodzenie za pracę było różnorodne
do tego stopnia, że jedna kobieta (marta nie pamiętam)
za cały miesiąc pracy w nim zarobiła parę rubli ekspozycja
ni. Siła siłownia niska, jeśli porównać je z ceną
1 kg męki, który kosztował 16-20 rubli. Pozatem pracujący
miał prawo do kupienia 1 kg. chleba dziennie, o ile
nie ma go było wogóle dostac. W zimie w warunkach
regstacji były okropne. W 41 roku w zimie muraria jedna
sroba, a 2 centollato & wycofanie podoras pracy
W tym okresie mieliśmy parę rubli wykoszonych ze
spędary swery, bądź też przytaczamy nam przez
kresnych, a pamiętam tego, że za jedną cenę nie można
było dostac nawet kilograma męki.
Z chwałą wyludzu wojny soc. — niemieckiej warunki jeszcze
się pogorszyły, ceny produktów żywnościowych wprost podwojone
a co gorzej nie można ich było nigdzie znaleźć
za najniższe uchylenie od pracy lub za niechęć

nie na robotę, groziła kara kilumiesięcznego więzienia
Do roboty zmuszano nawet ³ dzieci w wieku lat 13-15.

Amnestia nastąpiła dnia 31 sierpnia 1941 roku
a dnia 14 września wyjechałem wraz z żoną i siostrą
do Działowa gdzie dopiero pod koniec września udało się
zorientować. Z tamtego czasu wystąpiłem jako ochotnik do 10 D.P.
w Ługowej.

Jania Zbigniew

4249